

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1965-1966.

23 NOVEMBER 1965.

Voorstel van wet tot wijziging van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens, wat betreft het programma van de studiën ter verkrijging van de graad van geaggregeerde voor het middelbaar onderwijs van de hogere graad.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Sedert jaren klagen onze atheneum-, lyceum- en collegeleraars erover dat zij geen voldoende pedagogische vorming hebben gekregen aan de universiteit. Door ijver en toewijding trachten zij die aan te vullen en meestal slagen zij daarin ook, maar eerst na jaren zoeken en fasten. Het is echter duidelijk dat de leerlingen van het secundair onderwijs schade lijden door deze experimenten. Bovendien moet een vorming die zo empirisch verkregen is, noodzakelijkerwijze wel zeer pragmatisch en beperkt blijven. Een hervorming is dan ook dringend geboden.

De huidige regeling in verband met de studiën voor de aggregatie voor het hoger secundair onderwijs — de enige opvoedkundige vorming die onze toekomstige leraren van het secundair onderwijs genieten — werd vastgesteld bij de wet van 21 mei 1929 en is dan ook voorbijgestreefd; zij omvat :

- a) didactische oefeningen gedurende een jaar;
- b) vier leergangen (proefondervindelijke opvoedkunde, geschiedenis van de opvoedkunde, algemene methodenleer, bijzondere methodenleer);
- c) twee openbare lessen.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1965-1966.

23 NOVEMBRE 1965.

Proposition de loi modifiant les lois coordonnées sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires, en vue de modifier le programme des études conduisant au grade d'agrégé de l'enseignement secondaire supérieur.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Depuis des années, nos professeurs d'athénée, de lycée et de collège se plaignent de l'insuffisance de la formation pédagogique qu'ils ont acquise à l'université. Ils tâchent d'y suppléer par leur zèle et leur dévouement et, le plus souvent, ils y réussissent mais seulement après plusieurs années de tâtonnements. Or, il est évident que ce sont les élèves de l'enseignement secondaire qui font les frais de ces expériences. En outre, une formation acquise d'une façon aussi empirique restera nécessairement très pragmatique et limitée. Une réforme s'impose dès lors de toute urgence.

En effet, le régime actuel des études conduisant à l'agrégation de l'enseignement secondaire supérieur, seule formation pédagogique dont bénéficient nos futurs maîtres du secondaire, a été fixé par la loi du 21 mai 1929 et est dès lors dépassé; il comporte :

- a) des exercices didactiques suivis pendant un an;
- b) quatre cours (pédagogie expérimentale, histoire de la pédagogie, méthodologie générale, méthodologie spéciale);
- c) deux leçons publiques.

Het hoeft wel niet te worden gezegd dat de toekomstige leraar met deze volstrekt onvolledige opleiding nooit een opvoeder kan worden, daar op het programma zelfs geen leergang in de psychologie van de aankomende jeugd voorkomt ! Voorts zij vermeld dat deze studie samengaat met de studiën van het tweede jaar licentiaat, die het grootste deel van de tijd van de student in beslag nemen; deze heeft praktisch niet de tijd om zich te bezinnen over de vraagstukken gesteld door de pedagogische wetenschap. De leergang proefondervindelijke opvoedkunde wordt dan ook doodgewoon uit het hoofd geleerd en niet echt verwerkt, wat bijzonder betreurenswaardig is, want het betreft hier een wetenschap die niet zozeer ten doel heeft de toekomstige leraar een nog grotere intellectuele bagage mee te geven, dan wel hem te helpen zich vertrouwd te maken met de praktische opvoedingsvraagstukken tegenover welke hij later zal komen te staan.

Kortom, wij kunnen twee ernstige bezwaren aanvoeren tegen de regeling van 1929 :

- a) de onvolledigheid van de vorming;
- b) het feit dat deze wordt gegeven naast de eigenlijke studiën.

Dat zou reeds volstaan om een hervorming van de studiën voor de aggregatie te rechtvaardigen. Maar er dient nog een ander feit te worden vermeld, namelijk de steeds grotere belangrijkheid van de moderne opvoedkundige methodes. Alle deskundigen ter zake zijn het erover eens dat er bijzonder geschoolde leerkrachten nodig zijn om de nieuwe opvoedkundige methodes toe te passen. Onderwijzen en opvoeden zijn geen dingen die men occasioneel leert naast de studiën : het betreft eerder een werkelijke specialiteit, die het onderwerp moet zijn van een full-time studiejaar.

Om de twee bovengenoemde bezwaren op te vangen stellen wij voor, eensdeels, de psycho-pedagogische vorming van de toekomstige leraren te verstevigen en, anderdeels, een vol jaar uitsluitend daaraan te besteden. Buitendien moet deze vorming meer praktisch worden georiënteerd.

Dat is het doel van dit voorstel van wet, dat, naar wij hopen, een aanzienlijke verbetering zal brengen in de studiën ter verkrijging van de aggregatie voor het hoger secundair onderwijs en aldus ook de pedagogische waarde van onze inrichtingen voor middelbaar onderwijs zal verhogen.

J. BASCOUR.

**

VOORSTEL VAN WET

ENIG ARTIKEL.

Artikel 21 van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens wordt vervangen als volgt :

Inutile de dire que cette formation est tout à fait incomplète et ne permettra jamais au futur professeur de devenir un éducateur, puisque ce programme ne comporte même pas un cours de psychologie de l'adolescent ! Relevons en outre que cette étude est menée de pair avec les études de 2e licence, lesquelles absorbent la plus grande partie du temps de l'étudiant; celui-ci n'a pratiquement pas le temps de réfléchir aux problèmes que soulève la science pédagogique. Dans ces conditions, le cours de pédagogie expérimentale est tout simplement appris par cœur et n'est pas vraiment assimilé, ce qui est particulièrement grave pour une science de cette nature dont le but n'est pas tant de donner au futur maître un bagage intellectuel supplémentaire, mais plutôt de l'aider à se familiariser avec les problèmes éducationnels pratiques avec lesquels il se trouvera confronté ultérieurement.

En résumé, nous pouvons adresser au régime de 1929 deux grands reproches :

- a) le caractère incomplet de la formation;
- b) le fait que cette formation est donnée en marge des études proprement dites.

Cela suffirait déjà pour justifier une réforme des études d'agrégation. Mais, il reste à signaler un autre fait, à savoir l'importance toujours plus grande des méthodes pédagogiques modernes. Or, tous les experts en la matière tombent d'accord pour dire que l'utilisation des nouvelles méthodes pédagogiques exige un personnel enseignant particulièrement qualifié. Enseigner et éduquer ne sont pas des choses que l'on apprend occasionnellement en marge des études : il s'agit plutôt d'une véritable spécialité qui doit faire l'objet d'une année d'études à temps plein.

C'est pour remédier aux deux lacunes relevées ci-dessus que nous proposons, d'une part, de renforcer la formation psycho-pédagogique des futurs professeurs et, d'autre part, de consacrer une année entière exclusivement à celle-ci. Au surplus, il y a lieu de rendre cette formation plus pratique.

Tel est l'objet de la présente proposition de loi qui — nous l'espérons — améliorera sensiblement les études conduisant à l'agrégation de l'enseignement secondaire supérieur et, par ricochet, la valeur pédagogique de nos établissements d'enseignement moyen.

**

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE UNIQUE.

L'article 21 des lois coordonnées sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires est remplacé par les dispositions suivantes :

« Het examen voor elk der graden van geaggregeerde voor het hoger secundair onderwijs loopt over :

- » 1° De encyclopedie van de opvoedkunde;
- » 2° De geschiedenis van de opvoeding;
- » 3° De geschiedenis van de opvoedkundige leerstelsels;
- » 4° De psychologie van de adolescent (en de ermee verband houdende praktische oefeningen);
- » 5° De proefondervindelijke opvoedkunde;
- » 6° De organisatie van het onderwijs;
- » 7° De vergelijkende schoolwetgeving;
- » 8° De proefondervindelijke didactiek;
- » 9° De algemene methodenleer;
- » 10° De bijzondere methodenleer van de vakken die voorkomen op het leerplan van de athenea (met didactische oefeningen).

» Niemand mag zich aanmelden voor dit examen zo hij niet door een getuigschrift bewijst dat hij onder leiding van zijn hoogleraar in de methodenleer, ten minste twee didactische stages heeft gedaan in een of meer inrichtingen voor middelbaar onderwijs.

» De examinandi moeten twee openbare lessen geven over onderwerpen vooraf door de examencommissie opgegeven en gekozen uit het leerplan van de athenea.

» Het examen voor de graad van geaggregeerde mag niet eerder worden afgelegd dan één jaar na het verkrijgen van het diploma van licentiaat. »

J. BASCOUR.
H. LAHAYE.
P. DESCAMPS.
J. DE GRAUW.
E. CUVELIER.
K. POMA.

« L'examen pour chacun des grades d'agrégé de l'enseignement secondaire supérieur comprend :

- » 1° L'encyclopédie de la pédagogie;
- » 2° L'histoire de l'éducation;
- » 3° L'histoire des doctrines pédagogiques;
- » 4° La psychologie de l'adolescent (y compris les travaux pratiques s'y rapportant);
- » 5° La pédagogie expérimentale;
- » 6° L'organisation de l'enseignement;
- » 7° La législation scolaire comparée;
- » 8° La didactique expérimentale;
- » 9° La méthodologie générale;
- » 10° La méthodologie spéciale des matières figurant au programme des athénées (y compris les exercices didactiques).

» Nul ne peut se présenter à cet examen s'il ne justifie, par certificat, qu'il a effectué, sous la direction de son professeur de méthodologie, deux stages didactiques au moins dans un ou plusieurs établissements d'enseignement moyen.

» Les récipiendaires doivent faire deux leçons publiques sur des sujets désignés d'avance par le jury et choisis dans le programme des athénées.

» L'examen pour le grade d'agrégé ne peut être subi qu'une année au moins après l'obtention du diplôme de licencié. »